

УДК 338.27:519.71:330.46
JEL Classification: O3, O38

Алла Белова, Руслан Кузьменко

Академія муніципального управління,
Міністерство освіти і науки України,
вул. Івана Кудрі, 33, м. Київ, 01042, Україна
e-mail: allal64@ukr.net

к.е.н., доц.; к.е.н., доц.

ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРНИМИ ЗРУШЕННЯМИ В МЕЖАХ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Досліджено сучасні умови та особливості ініціювання процесів в контексті реалізації цілеорієнтованих структурних зрушень в межах реального сектору регіональної економіки. Запропоновано базові принципи розробки технології інтеграційно-алармового управління реструктуризацією промисловості та регіональних промислових комплексів держави, а у її межах, сформовано комплекс важелів коригуючого впливу на темпи інноваційного зростання регіонального промислового виробництва. Розроблено алгоритм запровадження у практику методів стратегічного планування структурних змін у промисловості задля: генерування в регіонах системних ознак до сталого розвитку і соціально-економічного відродження; усунення структурних диспропорцій в реальному секторі регіональної економіки та розбудови промислового виробництва інноваційно-інформаційного типу.

Ключові слова: структурні зрушення, регіональний промисловий комплекс, технологія інтеграційно-алармового управління, стратегічне планування реструктуризації.

Алла Белова, Руслан Кузьменко

ТЕХНОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ СТРУКТУРНЫМИ ТРАНСФОРМАЦИЯМИ В РЕАЛЬНОМ СЕКТОРЕ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. Исследованы современные условия и особенности инициирования процессов в контексте реализации целее ориентированных структурных сдвигов в пределах реального сектору региональной экономики. Предложены базовые принципы разработки технологии интеграционно-алармового управления реструктуризацией региональных промышленных комплексов. Создан комплекс рычагов и регуляторов корректирующего воздействия на темпы инновационного роста регионального промышленного производства. Разработан алгоритм использования на практике методов стратегического планирования структурных изменений в промышленности в контексте: генерирования в регионах системных признаков к устойчивому развитию и социально-экономическому возрождению; устранения структурных диспропорций в реальном секторе региональной экономики и развития промышленного производства инновационно-информационного типа.

Ключевые слова: структурные изменения, региональный промышленный комплекс, технология интеграционно-алармового управления, стратегическое планирование реструктуризации.

Alla Belova, Ruslan Kuzmenko

Academy of Municipal Management,
Department of Education and Science of Ukraine,
Ivana Kydri str., 33, Kyiv, 01042, Ukraine
e-mail: allal64@ukr.net
PhD; PhD

MANAGEMENT TECHNOLOGIES BY STRUCTURAL TRANSFORMATIONS IN THE REAL SECTOR OF ECONOMY

Abstract. *Modern terms and features of initiation of processes are investigational in the context of realization of having special purpose structural changes within the limits of the real to the sector of regional economy. Base principles of development of technology of integration inverse management are offered by restructuring of regional industrial complexes. The complex of levers and regulators of the correcting affecting is created rates of innovative height of regional industrial production. The algorithm of the use in practice of methods of the strategic planning of structural changes is worked out in industry in a context: a) generating in the regions of system signs to steady development and socio-economic revival; b) removals of structural disproportions are in the real sector of regional economy and development of industrial production of innovative and informative type.*

Keywords: *structural changes; regional industrial complex; technology of integration inverse management; strategic planning of restructuring.*

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання реального сектору регіональної економіки характеризуються існування мінливого економічного середовища, що вимагає постійного удосконалення технології управління розвитком регіональних промислових комплексів (РПК) держави та вирішення складних проблем щодо оптимізації структурних змін на різних рівнях управління національним господарством.

Досвід ідентифікації структурно-динамічних вимірів функціонування регіональних виробничо-господарських свідчить про те, що підвищення ефективності їхнього функціонування має супроводжуватись перманентними коригуючими діями корелянтів задля усунення структурних диспропорцій та забезпечення результативності реалізації цільових стратегічних програм у сфері розбудови в державі економіки постіндустріального типу.

У цьому напрямі нагальним стають виконання завдань щодо провадження суб'єктами управління цілеспрямованих дії задля елімінування нерівності соціально-економічного розвитку в регіонах держави. Загальними закономірностями, які уможливають та обумовлюють потребу у активізації структурних змін – є: а) трансформація «конкретно-традиційних» пропорцій функціонування національного господарства; б) оновлення його змісту та масштабів взаємодії елементів; в) посилення динамізму суспільного виробництва та непередбачуваність результатів.

Поряд із цим, зазначимо, що структурні зрушення мають свої особливості, які визначаються: конкретними формами реалізації універсальних принципів функціонування відповідного типу економіки; специфічними для конкретної регіональної економічної системи умовами, формами становлення і розвитку; відповідним етапом, на якому перебуває країна при здійсненні структурної політики та масштабами розвиненості стратегічного

потенціалу певного РПК; ступенем завершеності технологічної перебудови в межах реального сектору регіональної економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичним і прикладним аспектам вирішення багатогранних проблем щодо формування і запровадження у практику дієвих технологій управління реструктуризацією реального сектору української економіки присвячені праці учених-економістів, зокрема О. Алімова, О. Амоші, Т. Бауліної, І. Бистрякова, В. Геєця, Б. Данилишина, С. Дорогунцова, В. Микитенко, М. Паламарчука, В. Худолей, М. Чумаченка, С. Шкарлета та ін. (окремі їхні здобутки у зазначеній сфері науково-прикладної діяльності представлено у наукових працях [1 – 7]).

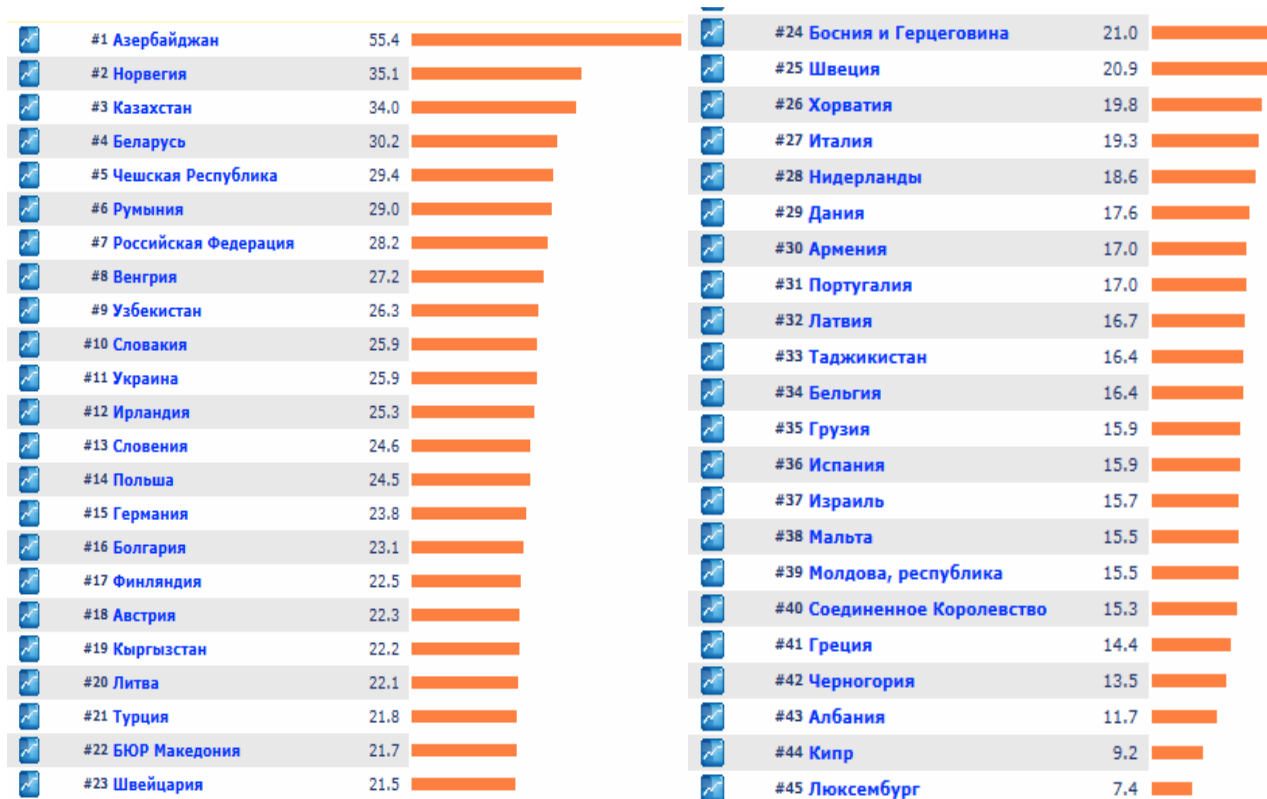
Невирішені раніше частини загальної проблеми. Віддаючи належне теоретичній і практичній цінності попередніх наукових розробок, використовуюваного стратегічного інструментарію та усталених методів оцінювання результативності провадження політики реструктуризації у промисловості, існує гостра потреба у системному розв'язанні завдання щодо розроблення дієвої технології управління структурними зрушеннями в межах РПК. Однак, вважаємо, що його вирішення стає можливим лише у разі залучення до складу цієї визначальної технології управління: а) засобів і регуляторів раціоналізації поділу-перерозподілу різних видів ресурсів; б) модельних рішень із добру способів і визначення напрямів модернізації основних виробничих засобів РПК; в) нормативно-правових, організаційно-економічних, техніко-технологічних та зовнішньоекономічних важелів впливу на підвищення ефективності функціонування реального сектору української економіки.

Постановка завдання. Метою статті є розробка і обґрунтування: а) теоретико-методологічних засад формування інтеграційно-алармової технології управління структурними зрушеннями в межах РПК; б) прагматичних рекомендацій щодо її поступового запровадження у практику господарювання функціонування (в умовах нестабільного середовища та ресурсних обмежень) у відповідності до чотирьох імовірнісних сценаріїв розвитку подій, формалізованих згідно вибраної регіональними корелянтами стратегіями управління структурними зрушеннями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Об'єктивним є визнати, що сучасні виробничо-господарські, соціально і зовнішньо– економічні процеси, які відбуваються в межах економічної системи держави, обумовлюють нагальну потребу в інтенсифікації діяльності щодо коригування структурних зрушень. Поряд із вказаним, макроекономічні регулювання останніх визначається, одночасно, і впливом чинників, ініційованих послідовним впровадження результатів науково-технічного прогресу (НТП) у практику господарювання і є загальними закономірностями розвитку реального сектору економіки усіх країн світу, незалежно від частки їхньої промисловості у валовому внутрішньому продукті (ВВП). В якості прикладу, на рис. 1, приведено зазначені структурні виміри окремих держав. Тому, й засвідчимо, що на сучасному етапі розбудови в Україні промислового виробництва інноваційно-інформаційного типу і відбувається динамічний процес формування нової групи галузей соціальної практики, які можуть забезпечувати достатні темпи промислового зростання в державі. Серед них можна виділити: інформаційну індустрію, інформаційний ринок, мікроелектроніку тощо. Останні, поряд із хімічною і нафтохімічною промисловістю, атомною енергетикою, високотехнологічним машинобудуванням і радіотехнічною промисловістю, а також біотехнологічною галуззю, виробництвом чистих матеріалів та екологічнобезпечної продукції, мікропроцесорів, засобів зв'язку і приладів контролю можуть забезпечити суттєве зниження енергоємності національної промислової продукції та обумовити підвищення рівня конкурентоспроможності економіки у цілому.

Проте, сучасний низький якісний рівень розвитку продуктивних сил України та сформовані в їхніх межах суспільній і виробничі відносини генерують нарощення структурних диспропорцій та вимагають суттєвого оновлення технологій у сфері управління розвитком як промисловості у цілому, так і сучасних РПК, зокрема. При цьому, структурні зміни у світогосподарській системі, а також технологічні та інформаційні трансформації, які

відбуваються в Україні, на фоні серйозного погіршення соціально-економічної і медико-демографічної ситуації, розпорошеності політичних інституцій в державі вимагають використання на практиці нових концепцій, теоретико-методологічних підходів та методів стратегічного управління.

Рис. 1. Частка реального сектору економіки окремих держав світу у 2012 р. у загальному обсязі їхнього ВВП, % (наведено авторами за даними джерела [8])

Тому, магістральним завданням для суб'єктів державного управління у сфері коригування змісту та реалізації сучасної структурної політики у промисловості – є наступне: а) подолання диспропорцій, що виникли між окремими сферами економічної діяльності, галузями, регіонами та інституціями; б) формування збалансованої структури функціонування національного господарства. Тобто, у цьому взаємозв'язку, пріоритетом для корелянтів – є розробка і обґрунтування об'єктивного стратегічного інструментарію, за використання якого стає імовірним досягнення результативності структурної політики в державі і, відповідно, усунення технологічної, функціональної, територіальної, галузевої, інституційної, зовнішньоекономічної, організаційної, корпоративної, комунікаційної та соціальної диспропорцій в реальному секторі економіки України (засвідчено й доведено авторами статті у попередніх наукових працях [9; 10]).

Щодо галузевих структурних зрушень, які слід вважати, наразі, конститутивно-ключовим напрямом реалізації промислової політики в державі, то потреба у суттєвому зменшенні частки енерго- й ресурсоемних галузей характеризується розробкою структурно-галузевої стратегії регіонального розвитку та обґрунтування пріоритетів у розвитку окремих галузей народного господарства.

Відмітимо, і таке, що галузева структура промисловості України та сучасних РПК характеризується рельєфно структурно-галузевими пропорціями та суттєвою питомою вагою базових видів економічної діяльності, що є бюджетоутворюючими (зокрема, металургія та оброблення металу) у формуванні ВВП. При цьому, рівень розвитку РПК на сьогодні характеризується далеко нераціональною структурою, тому, потребує невідкладного провадження цілеорієнтованої структурної політики задля забезпечення високої

енергоефективності і збалансованості функціонування реального сектору економіки (засвідчено у наукових працях [1 – 3]).

У контексті управління структурними зрушеннями передбачається не лише удосконалення галузевої структури промисловості, а й регіональної, функціональної, технологічної, інституціональної тощо. Тобто, реалізації структурної політики має бути багатовекторним і інтеграційним процесом щодо макроекономічного регулювання розвитку національного промислового виробництва. Безсумнівно, що він повинен перманентно коригуватися опосередкованими конструктивними діями державних суб'єктів управління за оптимальними для України макроекономічними моделями інноваційно-інформаційного розвитку реального сектору економіки.

Однак, наразі, сучасна економічна політика у промисловості зводиться лише до провадження технологій управління ресурсним потенціалом, насамперед, матеріальними і фінансовими ресурсами, без урахування їхнього взаємопов'язаного руху у межах макроекономічного відтворювального процесу із когнітивно-інформаційними чинниками загальноекономічного прискорення та масштабами розвиненості стратегічного потенціалу реального сектору регіональної економіки.

Як свідчить практика розвинутих країн (приведено у наукових джерелах [11 – 16]), досягнення раціональних вимірів (тобто, забезпечення відповідності макроекономічної динаміки промислового виробництва існуючим закономірностям світогосподарської системи та вимогам до ефективності функціонування загальної економічної системи) реалізація структурної політики у промисловості передбачає сформування системних ознак до сталого розвитку і прогресивних соціально-економічних відносин, які дозволяють у повній мірі освоювати її стратегічний потенціал і ефективно використовувати наявні та залучені ресурси (засвідчено й доведено авторами у джерелі [17]).

У цьому зв'язку, авторами статті було розроблено інформаційно-методичну базу задля ідентифікації показників раціональності функціонування реального сектору економіки певного державного утворення. В її основу покладено макроекономічні виміри, які відтворюють найвагоміші, на сучасному історичному етапі розвитку світогосподарських систем, фактори забезпечення результативності, а саме масштаби розвиненості:

а) бюджетоутворюючого потенціалу промисловості (частки промисловості у ВВП держави та результатів її експортної діяльності при формуванні державного бюджету);

б) потенціалу енергоефективності з урахуванням параметрів раціональності енерговикористання реального сектору економіки (частки енерго- й ресурсо-ємних галузей у структурі промисловості та частки енерговитрат останньої у загальному обсязі кінцевого енергоспоживання держави).

За результатами обчислення співвідношення приведених коефіцієнтів (тобто, індексу вагомості бюджетоутворюючої діяльності промисловості – Q_B ; індексу раціональності енергоспоживання промисловості – Q_{EC}) отримано мультирівневе (інтеграційне) кількісне значення індексу раціональності функціонування – тобто, $G_P = Q_B / Q_{EC}$.

Порогові межі змін останнього, який є безрозмірним і визнано авторами статті в контексті єдиного критерію оцінювання раціональності функціонування промисловості, розмежовано за чотирма рівнями (табл. 1). За цими підосновами і було згруповано кількісні оціночні твердження для реального сектору економік окремих країн світу. В якості прикладу, у табл. 2., приведено змістове формування інформативної бази для провадження розрахунків та виконання кваліметричних процедур щодо розмежування країн світу за фактором «раціональність функціонування промисловості».

Таблиця 1

Обґрунтування порогових змін індикатора раціональності функціонування реального сектору економіки певної країни світу *

Індекс раціональності функціонування промисловості (ІРФП)	Масштаби зміни кількісного значення індикатора країни			
	I інтервал	II інтервал	III інтервал	IV інтервал
	з високим рівнем	з середнім рівнем	з перехідним рівнем	з низьким рівнем
	Від 3,0 та вище	Від 2,0 до 2,99	Від 1,0 до 1,99	Від 0,1 до 0,99

Джерело * Обчислено та обґрунтовано авторам статті за власними модельними рішеннями, за використання методологічних підходів, викладених у джерелі [18].

Таблиця 2

Обґрунтування вимірів і характеристик раціональності функціонування реального сектору економіки окремих країн світу *

Індекси промислового виробництва з урахуванням 2005 р. =100 %	Ретроспективний період, роки								Частки, 2012 р.				Індекси, 2012 р.		
	ВВП на душу нас. з урахуванням ПКС, тис. дол. США на люд., 2012 р.	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	пром ис-сти у ВВП, %	експор ту пром-ті у ВВП, %	енергоспож ив. пром-сті у заг. енерго-витратах, %	енерго-ресурсо емних галузей у структ. пром-ті, %	раціона льності енергос пожива ння, Q _{ес}	вагомості бюджето-утворюю чої діяльності, Q _в	раціональ-ності функціонува ння промис-ловості, G _р =Q _в /Q _{ес}
Країни з високим рівнем раціональності функціонування промисловості (порогові межі G [від 3,0 і вище])															
Німеччина	37,67	105,3	111,4	112,1	93,7	104,2	111,9	121,0	23,8	50,6	30,1	55,6	0,54	2,13	3,93
темпл приросту ВВП на душу нас.	3,7	3,3	1,1	-5,1	4,2	3,0	0,7								
США	46,08	102,2	104,8	101,2	89,8	94,9	98,1	101,6	22,5	43,9	29,7	46,9	0,63	1,95	3,08
темпл приросту ВВП на душу нас.	2,7	1,9	-0,3	-3,1	2,4	1,8	2,2								
Країни з середнім рівнем раціональності функціонування промисловості (порогові межі G [від 2,0 до 2,99])															
Франція	34,41	100,5	101,8	99,3	86,3	90,7	92,2	102,3	19,9	38,2	29,4	35,6	0,83	1,92	2,32
темпл приросту ВВП на душу нас.	2,5	2,3	-0,1	-3,1	1,7	2,0	0,0								
Чехія	25,35	108,3	119,8	117,7	101,6	112,1	119,3	121,4	27,4	44,0	27,1	34,2	0,79	1,61	2,03
темпл приросту ВВП на душу нас.	7,0	5,7	3,1	-4,5	2,5	1,9	-1,3								
Країни з перехідним рівнем раціональності функціонування промисловості (порогові межі G [від 1,0 до 1,99])															
Польща	19,86	112,0	122,5	125,8	121,0	134,4	143,6	144,6	24,5	36,0	30,3	39,8	0,76	1,47	1,93
темпл приросту ВВП на душу нас.	6,2	6,8	5,1	1,6	3,9	4,5	1,9								
РФ	15,75	103,9	110,5	112,8	102,3	110,6	115,9	118,9	28,2	29,4	33,7	60,2	0,56	1,04	1,86
темпл приросту ВВП на душу нас.	8,2	8,5	5,2	-7,8	4,5	4,3	3,4								
Країни з низьким рівнем раціональності функціонування промисловості (порогові межі G [від 0,1 до 0,99])															
Україна	6,73	106,2	117,1	113,5	88,6	98,3	105,8	103,9	25,9	17,9	45,6	61,1	0,75	0,69	0,93
темпл приросту ВВП на душу нас.	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,6								
Грузія	5,55	129,2	137,7	131,2	117,2	138,0	165,3	198,4	18,3	17,2	36,2	35,6	1,02	0,94	0,92
темпл приросту ВВП на душу нас.	9,4	12,3	2,3	-3,8	6,3	7,2	6,1								
Білорусь	13,78	111,4	121,1	135	131,3	146,1	159,3	168,5	29,3	22,6	41,3	39,0	1,06	0,77	0,73
темпл приросту ВВП на душу нас.	10,0	8,6	10,2	0,2	7,7	5,5	1,5								

Джерело * Розраховано і згруповано у табличному вигляді за оригінальними модельними рішеннями, побудованими авторами статті за даними, викладеними у джерелах [8; 11 – 13].

Таким чином, у перспективі, задля здійснення добору і формалізації складу оптимальної для України технології управління структурними зрушеннями у промисловості та її РПК, можна використати макромоделі країн світу, побудовані на основі динаміки та кількісних змін значення індексу раціональності її функціонування. Тоді, врахувавши наявність умов і чинників, які забезпечать результативність застосування цього інструментарію у Україні, сформулювати механізми реалізації стратегії структурної перебудови економіки держави, у цілому, а у її межах – реального сектору, зокрема.

Однак, особливість реалізації технології управління структурними зрушеннями у промисловості та її РПК зумовлена існуванням специфічних властивостей X-інституційної матриці України та детермінованим характером її інституційного розвитку (у т.ч. і наявністю нормативно-правових перешкод, масштабністю зовнішніх і внутрішніх загроз промислового зростання, які обумовлені надзвичайною відкритістю національної економічної системи).

Зазначене вимагає активізації когнітивно-інформаційної діяльності щодо запровадження глобальних інформаційних систем відстеження та подальшої розбудови комунікаційних структур управління задля термінового формування алармової структури інверсійного моніторингу виробничо-господарських, техніко-технологічних, організаційно-економічних та зовнішньоекономічних процесів у реальному секторі економіки держави.

Зазначимо, що у алармовому режимі діагностики ІРФП із можливістю звукового підтвердження критичної зміни того чи іншого параметру раціональності функціонування реального сектору економіки (які, відповідно, мають суттєвий вплив на формування системних ознак до сталого розвитку держави у цілому) створюється можливість:

перманентного удосконалення технології управління структурними зрушеннями (ідентифікована авторами статті в якості технології інтеграційно-алармового управління реструктуризацією промисловості та регіональних промислових комплексів держави);

коригування процесу стратегічного управління структурними змінами в межах реального сектору економіки за рахунок розробки і реалізації відповідного типу загальної (інтеграційної) стратегії, до якої буде інкорпоровано усталений й апробований на практиці інструментарій чотирьох стратегічних програм планування, контролювання і коригування діяльності щодо інтенсифікації структурних зрушень у промисловості України. А саме, у складі: наступальної стратегії, інноваційної стратегії, стратегії збереження позицій, захисної стратегії (рис. 2);

Рис. 2. Конкретизація компонент та змісту загальної стратегії управління структурними зрушеннями у промисловості та її РПК

формалізації архітектури морфологічних матриць з метою формування, окремо для кожного РПК, дієвого стратегічного інструментарію реалізації завдань по реформуванню, модернізації, оновленню чи реінжинірингу певного РПК чи промисловості у цілому.

Таким чином, ефективне управління структурними зрушеннями у промисловості України та її РПК слід базувати на використанні адекватних засобів стратегічного планування виробничо-господарської, техніко-технологічної, організаційно-економічної та зовнішньоекономічної діяльності. При цьому, доцільним є застосування методів директивного державного планування задля посилення стратегічних позицій базових галузей і виробництв, що передбачає уточнення змісту нормативно-правового забезпечення та, відповідно, запровадження оптимізаційного складу механізму управління структурними зрушеннями. А до його складу, згідно нинішніх умов функціонування кожного РПК та наявних диспропорцій у технологічній, функціональній, територіальній, галузевій, інституційній, зовнішньоекономічній, організаційній, корпоративній, комунікаційній та соціальній структурах, залучити ринкові механізми при повній інкорпорованості сформованої інтеграційної Стратегії управління структурними зрушеннями в РПК, попередньо, до Стратегії соціально-економічного розвитку певного регіону, а, потім, і Стратегії соціально-економічного розвитку держави, у цілому.

Крім зазначеного вище, визнаємо, що статична фаза моделювання процесів реалізації стратегічного управління структурними зрушеннями у промисловості України побудована авторами статті на модельних рішеннях структурного типу. При цьому, їхня формалізація впливає з усталених положень структурно-інформаційної теорії надійності системи і принципів, передбачених правилами нормування при ідентифікації щільності взаємозв'язків між існуючими структурно-динамічними змінними в межах кожного РПК та їхньою залежністю від вагомості впливу набутих національною економічною системою факторів прямого та опосередкованого впливу різної природи.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Не зайвим є відмітити, що в умовах нестабільного ринкового середовища та ресурсних обмежень можуть: а) генеруватися у певних видів економічної діяльності промисловості як сильні так і слабкі сторони, а також здатності до розбудови нового типу промислового виробництва – інноваційно-інформаційного; б) виникати потреби щодо локалізації зусиль корелянтів на діяльності щодо оптимізації певної природи структурних показників реального сектору.

Тому, подальшим завданням виконання функції стратегування та реалізації цільових структурних трансформацій постає обґрунтування паритету виконання цільового функціоналу із проведення реструктуризації за тими чи іншими структурно-динамічними вимірами. Наразі, сформована й обґрунтована, зокрема, у науковій праці [19], декомпозиційна концепція реалізації міжгалузевої взаємодії у промисловості та пропозиції дослідника щодо запровадження у практику нової форми організації промислового виробництва – каскадів РПК – визначає сучасний напрям перебудови структури реального сектору економіки України. А саме, створення трьох класів кластерних округів із інкорпорованих до їхньої архітектури – десяти каскадів РПК (односпрямованих, бінарної спрямованості та масштабної інваріантної спрямованості). На думку авторів статті, синхронне використання положень системно-комплексного, об'єктно-цільового, синергетичного та структурно-інформаційного підходу, запропоноване у [19], до реструктуризації промисловості та її РПК забезпечить її органічність та результативність в контексті нарощення в Україні потенціалу сталого розвитку.

Використана література:

1. Амоша О. І. Структурні трансформації економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України: монографія / О. І. Амоша, М. Г. Білопольский, В. В. Микитенко та ін. – Інститут економіки промисловості НАН України, ТНЕУ МОНмолодьспорту України. – Тернопіль: Економічна думка, ТНЕУ МОНмолодьспорту України. 2011. – 848 с.
2. Алимов О. М. Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства: теорія, методологія, практика / [О. М. Алимов, В. В. Микитенко, С. М. Шарлет та ін. / за науковою ред. д.е.н, проф. Хлобистова С. В.] / ДУ

- «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», ІПРЕЕД НАН України, СумДУ МОНмолодьспорту України, НДІ Сталого розвитку та природокористування. – У 2-х том. – Т. 1. – Сімферополь: ВД «АРИАЛ», 2011. – 464 с.
3. Бистряков І. К. Національна парадигма сталого розвитку України: Препринт. / [О. М. Алімов, І. К. Бистряков, В. В. Микитенко, М. А. Хвесик та ін.] / За заг. ред. д.т.н., проф. заслуженого діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. – 72 с.
  4. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізми реалізації: монографія / З. В. Герасимчук. – Луцьк: Вид-во Надстр'я, 2001. – 528 с.
  5. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети: монографія / М. І. Долішній. [Електронний ресурс] / – К.: Вид-во Наукова думка, 2006. – 512 с. // Режим доступу: http://irr.org.ua/publication/dol_mon.pdf.
  6. Варналій З. С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: монографія / [З. С. Варналій, А. І. Мокій, В. І. Чужиков та ін.]; за ред. З. С. Варналія. – К.: Вид-во Знання України, 2005. – 498 с.
  7. Данилишин Б. М. Проблемы и приоритеты регионального развития Украины / Б. М. Данилишин // Экономика Украины. – 2005. – № 12. – С. 89-90.
  8. Статистична база даних Європейської економічної комісії ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w3.unece.org/pxweb/quickstatistics/readtable.asp?qs_id=11&lang=14.
  9. Кузьменко Р. В. Формування стратегічного ресурсу сталого розвитку економічної системи держави / Р. В. Кузьменко // Вісник МНТУ. Серія: Економічні науки: Збірник наукових праць, 2012. – № 3(7). – К.: Вид-во Міжнародного науково-технічного університету, 2012. – С. 37 – 45.
  10. Белова А. І. Когнітивно-інформаційні чинники забезпечення результативності реалізації структурної промислової політики в Україні [Текст] / А. І. Белова, Р. В. Кузьменко // Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції: [Зб. наукових праць]. – Херсон, Вид-во ХНТУ МОН України, Вид-во ПП Вишемирський В. С., 2013. – № 1(9). – С. 37 – 44.
  11. Энергоэффективность у Німеччині: досвід для України [Електронний ресурс]. – К.: Вид-во Асоціації теплоенергетичних компаній України, 2012. – 45 с. – Режим доступу: http://ua-energy.org/upload/files/Zvit_Sinita.pdf
  12. Online статистичний журнал: Доля відновлювальних джерел енергії та енерговитрат промисловості країн світу у загальному кінцевому споживанні енергії: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&rcode=tsdcc110&plugin=1>
  13. Мурашкін В. М. Світова енергетика у 2012 році: підсумки та перспективи [Електронний ресурс] / В. М. Мурашкін // Українська енергетика: наукове електронне видання, 2013. – № 3. – Режим доступу: <http://ua-energy.org/post/toprint/29764>
  14. Белякова Е. В. Новая парадигма регионального развития [Электронный ресурс] / Е. В. Белякова // Проблемы современной экономики. – 2009. – № 2 (30). – Режим доступа к журналу: <http://www.m-economy.ru/art.php3?artid=25609>.
  15. Бугай С. М. Проблеми становлення регіональної політики України та основні тенденції подальшого розвитку / С. М. Бугай, В. Т. Пухлій, А. Є. Слівак // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць / [наук. ред. І. Г. Манцуров]. – К., 2009. – Вип. 11(102). – С. 163-169.
  16. Голікова Т. В. Інституціональна парадигма управління територіальним економічним розвитком / Т. В. Голікова [Електронний ресурс] // Наукові праці ДонНТУ: Серія: економічні науки. – 2009. – Вип. 31-2. – Донецьк: Вид-во ДонНТУ МОН України, 2009. – С. 80 – 85.
  17. Микитенко В. В. Структурно-динамічні виміри функціонування реального сектору економіки України в контексті його інкорпорації до зовнішньоекономічної діяльності країн Митного та Європейського союзу / І. В. Драган, Р. В. Кузьменко, В. В. Микитенко // Ефективна економіка: електронне фахове наукове видання. – Дніпропетровський державний аграрний університет МОН України, 2013. – № 7. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2209>.
  18. Демешок О. О. Формування системи управління розвитком стратегічного потенціалу промисловості у чотирих-вимірному просторі реалізації дії її функціоналів / Демешок О. О., Микитенко В. В. // Інвестиції: практика та досвід: Наукове видання, 2013. – К., Чорноморський державний університет ім. Петра Могили МОНмолодьспорту України, 2013. – № 1. – С. 12 – 19.
  19. Худолей В. Ю. А. С. № 48694 Алокаційна технологія управління енергоефективністю регіонального промислового виробництва в Україні / Управління забезпеченням ЕЕ функціонування промисловості в регіонах України / Заявл. 01.04.2013 р. А. С. Україна № заявки U49746. Заявник і власник А. С.: В. Ю. Худолей // Опубліковано «Офіційний бюлетень авторське право і суміжне право». – 2013. – № 27. – 368 с.

REFERENCES

1. Amosha A. et al. Structural Transformation of the Economy: International experience, Institutions, Strategies for Ukraine: monograph [*Strukturni transformatsiyi ekonomiky: svitovyy dosvid, instytuty, stratehiyi dlya Ukrainy: monohrafiya*]. Ternopil, Economic thought, TNEU, 848 p.
2. Alymov A. et al. Sustainable development and environmental safety of society: theory, methodology, practice [*Stalyy rozvytok ta ekolohichna bezpeka suspil'stva: teoriya, metodolohiya, praktyka*]. In 2 vol., Vol. 1, Simferopol, Arial, 2011, 464 p.
3. Bystryakov I. et al. National paradigm of sustainable development in Ukraine: Preprint [*Natsional'na paradyhma staloho rozvytku Ukrainy: Preprynt*]. Kyiv, State Institution "Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of NAS of Ukraine", 2012, 72 p.
4. Gerasymchuk Z. Regional policy Sustainable Development: Methodology and mechanisms of formation. Monograph [*Rehional'na polityka staloho rozvytku: metodolohiya formuvannya, mekhanizmy realizatsiyi: monohrafiya*]. Luts'k, Nadstr'ya, 2001, 528 p.
5. Dolishniy M. Regional policy at the turn of XX-XXI century: new priorities [*Rehional'na polityka na rubezhi XX-XXI stolit': novi prioriteti*]. Kyiv, Scientific Thought, 2006, 512 p.
6. Varnaliy Z. et al. Regions of Ukraine: problems and priorities of socio-economic development []. Kyiv, Knowledge Ukraine Publ., 2005. 498 p.
7. Danylyshyn B. Challenges and priorities for regional development in Ukraine [Problemy i prioriteti regional'nogo razvitiya Ukrainy]. *Economy of Ukraine – Ekonomika Ukrainy*, 2005, № 12, pp. 89–90.
8. Statistical database UNECE [*Statystychna baza danykh Yevropeys'koyi ekonomichnoyi komisiyi OON*], available at: http://w3.unece.org/pxweb/quickstatistics/readtable.asp?qs_id=11&lang=14.
9. Kuz'menko R. Forming strategic resource for sustainable economic development of the state [Formuvannya stratehichnoho resursu staloho rozvytku ekonomichnoyi systemy derzhavy]. *Bulletin MNTU. Series: Economics: Collected Works – Visnyk MNTU. Seriya: Ekonomichni nauky: Zbirnyk naukovykh prats'*, 2012, № 3 (7), 2012, pp. 37–45.
10. Belova A. et al. Cognitive factors and information of the impact of structural industrial policy in Ukraine [Kohnityvno-informatsiyi chynnyky zabezpechennya rezul'tatyvnosti realizatsiyi strukturnoyi promyslovyi polityky v Ukraini]. *Socio-economic development of regions in the context of international integration – Sotsial'no-ekonomichnyy rozvytok rehioniv v konteksti mizhnarodnoyi intehtatsiyi*, 2013, № 1 (9), pp. 37–44.
11. Energy in Germany: experience in Ukraine [*Enerhoefektyvnist' u Nimechchyni: dosvid dlya Ukrainy*]. Kyiv, Association cogeneration companies in Ukraine, 2012. 45 p., available at: http://ua-energy.org/upload/files/Zvit_Sinita.pdf.
12. Online statistical journal: Share of renewable energy and energy industry of the world in total final energy consumption [*Online statystychnyy zhurnal: Dolya vidnovlyuval'nykh dzherel enerhiyi ta enerhovytrat promyslovosti krayin svitu u zahal'nomu kintsevomu spozhyvanni enerhiyi*], available at: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdcc110&plugin=1>.
13. Murashkin V. World Energy in 2012: results and prospects [Svitova enerhetyka u 2012 rotsi: pidsumky ta perspektyvy]. *Ukrainian energy: scientific electronic edition – Ukrayins'ka enerhetyka: naukove elektronne vydannya*, 2013, № 3, available at: <http://ua-energy.org/post/toprint/29764>.
14. Belyakov E. New Paradigm regional development [Novaya paradigma regional'nogo razvitiya]. *Problems of Modern Economy – Problemy sovremennoy ekonomiki*, 2009, № 2 (30), available at: <http://www.m-economy.ru/art.php3?artid=25609>.
15. Buhay S. et al. Problems of Regional Policy of Ukraine and the main trends of further development [Problemy stanovlennya rehional'noyi polityky Ukrainy ta osnovni tendentsiyi podal'shoho rozvytku]. *Formation of market relations in Ukraine: Coll. Science. papers – Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini: zb. nauk. prats'*, 2009, Iss. 11 (102), pp. 163-169.
16. Golikova T. Institutional Paradigm Management territorial economic development [Instyuttsional'na paradyhma upravlinnya terytorial'nym ekonomichnym rozvytkom]. *Proceedings DNTU: Series: economic science – Naukovi pratsi DonNTU: Seriya: ekonomichni nauky*, 2009, Iss. 31-2, pp. 80–85.
17. Mykytenko V. et al. Structural and dynamic dimensions of operation of the real sector of economy of Ukraine in the context of its incorporation to the foreign trade of the Customs and the European Union [Strukturno-dynamichni vymiry funktsionuvannya real'noho sektoru ekonomky Ukrainy v konteksti yoho inkorporatsiyi do zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti krayin Mytnoho ta Yevropeys'koho soyuzu]. *Efficient Economy: Electronic professional journals – Efektyvna ekonomika: elektronne fakhove naukove vydannya*, 2013, № 7, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2209>.
18. Demeshok O. et al. Formation of strategic management development potential of the industry in the four-dimensional space implementation of its functional [Formuvannya systemy upravlinnya rozvytkom stratehichnoho potentsialu promyslovosti u chotyrokh-vymirnomu prostori realizatsiya diyi yiyi funktsionaliv]. *Investment: Practice and Experience: special journals – Investytsiyi: praktyka ta dosvid: Naukove fakhove vydannya*. 2013, № 1, pp. 12–19.
19. Khudoliy V. AS number 48694 Alokatsiyina management technology for regional energy efficiency of industrial production in Ukraine / energy efficiency operation management software industry in the regions of Ukraine

[Alokatsiyna tekhnolohiya upravlinnya enerhoefektyvnistyu rehional'noho promyslovoho vyrobnytstva v Ukrayini / Upravlinnya zabezpechennyam EE funktsionuvannya promyslovosti v rehionakh Ukrayiny]. Appl. 01/04/2013 Ukraine, the AS application number U49746. The applicant and owner A.: V. Khudoliy, Published "Official Gazette Copyright and Related Rights", 2013, № 27, 368 p.

Рецензія: д.е.н., проф. Микитенко В. В.

Reviewed: Dr., Prof. Mykytenko V. V.

Received: April, 2013

1st Revision: May, 2013

Accepted: May, 2013

